

Vägledning till

Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:22) om kontroll vid handel med animaliska livsmedel inom den Europeiska unionen

Fastställt: 22 december 2011

Ersätter vägledning för hantering av partier med felaktigheter enligt
Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:22) om kontroll vid handel med
animaliska livsmedel inom den Europeiska unionen (2008-01-11)

Innehåll

1	Inledning	3
2	Syfte och omfattning	3
2.1	Syfte	3
2.2	Omfattning	3
2.3	Kommissionens vägledningar	4
3	Var kan man finna livsmedelslagstiftningen?	4
4	Definitioner	5
5	Kommentarer till artiklar/paragrafer	7
5.1	Egenkontroll.....	7
4 §	Intyg	7
5 §	Dokumentation.....	8
6–8 §§	Särskilda regler för salmonella	8
5.2	Offentlig kontroll	11
9 § andra st:	Rapportering av införda sändningar	11
9 § tredje st:	Upprepade oegentligheter	12
10 § första st:	Livsmedel som inte är säkra.....	12
10 § andra st:	Brister i efterlevnad i andra avseenden	14
11 §	Kostnader	15
5.3	Animaliska livsmedel som inte får omsättas fritt inom EU.....	15
12 §	Tillstånd för införsel	15
13 §	Förbud mot utförsel	15
5.4	Övrigt	16

1 Inledning

Livsmedelsverket tar fram vägledningar för att främja en enhetlig tillämpning av livsmedelslagstiftningen. Avsikten med vägledningar är dels att beskriva och tolka innehållet i gällande lagstiftning och dels att visa på Livsmedelsverkets övergripande ställningstagande för hur kontroll bör utföras enligt gällande lagstiftning. En vägledning kan innehålla information utöver lagstiftningen, i syfte att öka förståelsen för lagstiftningens krav. Vägledningar är inte rättsligt bindande, utan är exempel och rekommendationer som kan vara till hjälp vid bedömning och tillämpning av lagstiftningen. Vägledningen utesluter inte andra handlingsätt för att uppnå det resultat som avses med lagstiftningen. Andra kontrollmyndigheter och domstolar kan komma fram till andra slutsatser. Om en föreskrift blir föremål för tolkning i domstol, t.ex. om ett myndighetsbeslut i ett ärende överklagas eller vid åtal för brott mot livsmedelslagen, blir domstolsavgörandet vägledande för tolkningen. EG-domstolens praxis kan komma att ge vägledning vad gäller tolkningen av EG:s rättsakter.

2 Syfte och omfattning

2.1 Syfte

Denna vägledning ger kontrollmyndigheten anvisningar för kontroll vid handel med animaliska livsmedel inom den Europeiska unionen.

2.2 Omfattning

Denna vägledning omfattar Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:22) om kontroll vid handel med animaliska livsmedel inom den Europeiska unionen. Föreskrifterna grundar sig på rådets direktiv 89/662/EEG om veterinära kontroller vid handeln inom gemenskapen i syfte att fullborda den inre marknaden.

Följande förordningar, lagar, föreskrifter och vägledningar har också delar som hanterar kontroll vid handel med animaliska livsmedel inom den Europeiska unionen och ska komplettera gällande föreskrifter.

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för utförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd
- Kommissionens förordning (EG) nr 1688/2005 av den 14 oktober 2005 om tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 gällande särskilda salmonellagarantier för sändningar till Finland och Sverige för vissa köttsorter och ägg
- Livsmedelsförordningen SFS 2006:813
- Livsmedelslagen SFS 2006:804
- Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:20) om livsmedelshygien
- Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:21) om offentlig kontroll av livsmedel
- Kommissionens riktlinjer för tillämpningen av vissa bestämmelser i förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien
- Kommissionens riktlinjer för tillämpningen av vissa bestämmelser i förordning (EG) nr 853/2004 om hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung

2.3 Kommissionens vägledningar

Kommissionen ger ut vägledningar/riktlinjer för att ge tolkningshjälp till vissa viktiga artiklar i förordningarna. Dessa vägledningar är inte bindande men visar hur kommissionen har tänkt att förordningstexten ska tolkas. Vägledningarna är avsedda att främja en likvärdig tillämpning inom EU och frånsteg från denna ska vara väl motiverade. Livsmedelsverkets vägledningar ska ses som ett komplement till Kommissionens vägledningar. Kommissionens vägledningar finns tillgängliga på Livsmedelsverkets webbplats www.livsmedelsverket.se.

3 Var kan man finna livsmedelslagstiftningen?

Förordningar, föreskrifter och vägledningar kan hämtas från Livsmedelsverkets webbplats www.livsmedelsverket.se eller köpas hos Livsmedelsverkets kundtjänst, tfn. 018-17 55 00, e-post: kundtjanst@slv.se.

4 Definitioner

Definitionerna är ordagrant överförda från angivna förordningar och annan livsmedelslagstiftning. Till vissa av definitionerna ger Livsmedelsverket en kommentar.

Anläggning: (artikel 2.1.c i förordning (EG) nr 852/2004)

Varje enhet i ett livsmedelsföretag.

Livsmedelsverkets kommentar:

En anläggning är en plats där livsmedelsföretagaren bedriver verksamhet. Ett mejeri eller en butik eller ett marknadsstånd är exempel på anläggningar. Ett företag kan omfatta en eller flera anläggningar. Det finns inte något krav på att ett livsmedelsföretag ska hantera eller lagra livsmedel i egna lokaler. Även mellanhänder, som importörer och andra som endast har ett kontor varifrån de dirigerar varornas rörelser, är anläggningar. Ett företags huvudkontor är en anläggning.

Destination/mottagare: (3 § LIVSFS 2005:22)

Livsmedelsföretagare som får animaliska livsmedel levererade till sig från ett annat EU-land eller som delar upp en sändning.

Livsmedelsverkets kommentar:

Destination/mottagare är den mottagare som uppgivits i handelsdokumentet och som hanterar animaliska varor från ett annat EU-land för att bearbeta, sälja eller enbart lagra varorna i avvaktan på vidare hantering, alternativt dela upp en sändning.

Färskt kött: (1.10 i bilaga I till förordning (EG) nr 853/2004)

Kött som inte har undergått någon annan konserverande behandling än kylning, frysning eller djupfrysning, inbegripet kött som är vakuumförpackat eller förpackat i modifierad atmosfär.

Kontrollmärke/identifieringsmärke:

Livsmedelsverkets kommentar:

Kontrollmärke (artikel 2.1.i i förordning (EG) nr 854/2004): märke som anger att, när det anbringades, offentlig kontroll utförts i enlighet med förordning (EG) nr 854/2004. Anbringas på kött som har besiktigats före (vilt undantaget) och efter slakt och godkänts av officiell veterinär. Kontrollmärkets utformning och storlek är reglerat i förordningen. Godkännandenumret i kontrollmärket erhålls vid godkännande av en animalisk anläggning enligt förordning (EG) nr 854/2004 och identifierar anläggningen där djuret har slaktats.

Identifieringsmärke (avsnitt I, punkt A i bilaga II till förordning (EG) nr 853/2004): Identifieringsmärket ska anbringas innan produkten lämnar anläggningen. Det är dock inte nödvändigt att anbringa ett nytt märke på produkten såvida inte emballaget och/eller innerförpackningen avlägsnas eller produkten bearbetas vidare på en annan anläggning. Om så sker måste det nya märket ange godkännandenummer för den anläggning där denna verksamhet äger rum.

Köttberedningar: (1.15 i bilaga I till förordning (EG) nr 853/2004)

Färskt kött, inklusive finfördelat kött, till vilket livsmedel, smakämnen eller andra tillsatser har tillförts eller vilket har genomgått processer som inte är tillräckliga för att ändra köttets muskelfiberstruktur och som sålunda inte tar bort de egenskaper som är karakteristiska för färskt kött.

Officiell veterinär: (artikel 2 i direktiv 89/662/EEG)

Den veterinär som förordnats av den behöriga centrala myndigheten i medlemsstaten.

Produkter av animaliskt ursprung: (8.1 i bilaga I till förordning (EG) nr 853/2004)

- livsmedel av animaliskt ursprung, inklusive honung och blod
- levande musslor, levande tagghudingar, levande manteldjur och levande marina snäckor avsedda att användas som livsmedel och
- andra djur avsedda att behandlas i syfte att levereras levande till konsumenten.

Sändning: (3 § LIVSFS 2005:22)

Animaliska livsmedel av samma slag som omfattas av samma sundhetsintyg eller handelsdokument. Sändningen ska komma från samma anläggning, befordras med samma transportmedel och ska levereras till samma destination/mottagare.

Livsmedelsverkets kommentar:

I det fall en vara produceras i en anläggning under t.ex. en dag och provtagning utförs på hela dagsproduktionen och denna sedan delas upp i flera olika delar som skickas till olika mottagare med olika transportmedel räknas dagsproduktionen inte som en och samma sändning. I dessa fall måste varje del av produktionen, i förekommande fall, provtas för salmonella som en sändning och ha ett eget intyg. Av artikel 3 i direktiv 89/662/EEG framgår att om en transport har flera destinationer räknas den som flera partier och varje parti ska ha nödvändiga dokument.

5 Kommentarer till artiklar/paragrafer

5.1 Egenkontroll

4-8 §§ Se föreskrifterna (LIVSFS 2005:22)

Livsmedelsverkets kommentar

Ansvar för att kontrollera att sändningen uppfyller samtliga krav ligger på mottagaren av varorna. Detta är fallet eftersom mottagaren är den som faktiskt hanterar varan och ser de dokument som medföljer. Eventuella civilrättsliga avtal mellan importör och mottagare påverkar inte mottagarens ansvar i detta avseende.

4 § Intyg

Mottagaren ska vid mottagandet av sändningen kontrollera att intyg enligt gällande förordningar medföljer sändningen.

Livsmedelsverkets kommentar

Kravet på vilka intyg som ska medfölja olika typer av sändningar med animaliska produkter vid handel inom EU har förändrats med införandet av EU:s hygien- och kontrollförordningar. Generellt kan följande nämnas:

Enligt artikel 18 i förordning (EG) nr 178/2002 ska livsmedel kunna spåras på alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan. Livsmedelsföretagarna ska kunna ange varifrån de erhållit varje livsmedel. De ska också kunna identifiera alla företag som erhållit deras produkter. I detta syfte ska företagen ha system och förfaranden för att på begäran kunna lämna information till de behöriga myndigheterna.

Livsmedel som släpps ut på marknaden ska vara lämpligt märkta eller identifierade för att, med hjälp av dokumentation eller information enligt krav i mer specificerade bestämmelser, göra det möjligt att spåra varorna.

Enligt artikel 7 i förordning (EG) nr 853/2004 ska, när så krävs enligt bilaga II eller bilaga III till förordningen, livsmedelsföretagaren se till att handelsdokument eller intyg åtföljer sändningar av produkter av animaliskt ursprung. I de flesta fall räcker det med korrekt märkning och identifieringsmärkning samt att kraven på spårbarhet är uppfyllda, men för vissa produkter finns specifika krav på intyg/dokument.

Av bilagorna framgår bl.a. att:

- det krävs en registreringshandling vid förflyttning av sändningar med **levande musslor** (se avsnitt VII, kapitel I i bilaga III),
- vissa **bulkförpackade livsmedel** inte behöver identifieringsmärkning, om nödvändiga uppgifter framgår av den medföljande dokumentationen (se avsnitt I, punkt 12 i bilaga II),
- vid transport och lagring av **råvaror för gelatin- eller kollagenproduktion** ska sändningen åtföljas av ett specifikt intyg enligt tillägg till avsnitt XIV, kapitel II, punkt 1 i bilaga III.

5 § Dokumentation

Mottagaren är skyldig att dokumentera alla införda sändningar med de uppgifter som särskilt anges i bestämmelsen. Dokumentationen ska sparas i minst två år.

Livsmedelsverkets kommentar

Vid tillämpning av föreskrifterna avses med ”mottagare” varje livsmedelsföretagare som får animaliska livsmedel levererade till sig från ett annat EU-land eller som delar upp en sändning, se 3 §. Eftersom alla som har en anläggning som hanterar livsmedel räknas som livsmedelsföretagare innebär det att en importör som hyr en pallplats i ett fryshus är en livsmedelsföretagare som får varor levererade till sig. Därför är det så att när en sändning som anlänt till ett fryshus splittras kan dokumentationen sparas på fryshuset om importören och mottagaren är överens om det. Alternativt kan dokumenten sparas hos importören. Det viktiga är att om den lokala myndigheten vill utöva kontroll hos endera så ska de på begäran kunna ta fram dokumenten.

6–8 §§ Särskilt om salmonelladokumentation

Se föreskrifterna (LIVSFS 2005:22).

Kött

Livsmedelsverkets kommentar

Enligt artikel 6 i förordning (EG) nr 1688/2005 ska omfattade sändningar åtföljas av handelsdokument enligt bilaga till förordningen, av vilket det framgår att sändningen provtagits för salmonella med negativt resultat. Av förlagan till handelsdokumentet framgår att ett intyg från laboratoriet över den utförda analysen eller resultatet av analysen ska åtfölja handelsdokumentet.

Handelsdokumentet skrivs under av ansvarig person på det avsändande företaget (veterinär underskrift krävs alltså inte, se bilaga IV till samma förordning).

Lagstiftningen saknar krav avseende utformningen av sådana laboratorieintyg eller dokument med resultatet av analyser som ska medfölja sändningar, vilket innebär att det inte är möjligt att kräva att sådant intyg/dokument utformats på visst sätt. Såväl mottagare som kontrollmyndigheter bör dock givetvis reagera om laboratoriehandlingarna innehåller oklarheter. Det är t.ex. viktigt att kunna koppla ihop partiet med laboratoriehandlingar och handelsdokument.

Garantierna omfattar kött och malet kött av nöt, svin och fjäderfä samt färska ägg för direkt konsumtion, se artikel 8 i förordning (EG) nr 853/2004. Garantierna omfattar inte köttberedningar eller maskinurbenat kött. Definition av köttberedning och maskinurbenat kött finns i punkterna 1.14 och 1.15 i bilaga I till samma förordning.

Sändningar med nöt- eller svinkött avsedda för en anläggning för pastörisering, sterilisering eller annan behandling med motsvarande effekt omfattas inte av kravet på provtagning. Sådana sändningar måste dock likväl åtföljas av ett handelsdokument, av vilket det ska framgå att köttet är avsett att värmebehandlas, se

artikel 8.2 c och e i förordning (EG) nr 853/2004. Om avsikten är att köttet ska värmebehandlas är salmonellaprovtagning alltså inte nödvändig ens om varan passerar ett eller flera fryshus för lagring på vägen till den anläggning där behandlingen ska ske. Om varan däremot före ankomst till värmebehandlingsanläggningen bearbetas på något annat sätt än genom värmebehandling, ska salmonellaintyg krävas vid införseln.

Färskt och malet kött av fjäderfä ska alltid åtföljas av salmonellaintyg, även om det är avsett att värmebehandlas.

Enligt punkt c i bilaga IV till förordning (EG) nr 1688/2005 ska handelsdokumentet (gäller enbart kött, för ägg finns inte motsvarande krav) utfärdas i minst tre exemplar, ett original och två kopior. Originalet ska åtfölja transporten fram till destinationen och ska sparas av mottagaren. Producenten ska behålla den ena kopian och transportföretaget ska behålla den andra.

I förslaget till handelsdokumentet, punkt 6, framgår att man ska fylla i nummer på kommissionens förordning. Här avses nummer 1688/2005.

Provtagning av sändningar ska ske enligt förordning (EG) nr 1688/2005, se bilaga I och II.

Beroende på vikten av de förpackade enheterna kan antalet förpackade enheter som ska provtas minskas enligt en multiplikationsfaktor som framgår av samma förordning. Denna multiplikationsfaktor ska användas på den högra kolumnen i tabellerna.

Brister i medföljande dokument och/eller provtagningen

Om det vid dokumentkontroll framkommer att erforderliga dokument saknas eller att den provtagning som skett i avsändarlandet inte utförts i enlighet med förordning (EG) nr 1688/2005 ska kontrollmyndigheten enligt 10 § andra stycket LIVSFS 2005:22 låta den livsmedelsföretagare som fört in sändningen, eller dennes ombud, välja mellan att förstöra, återsända eller använda de animaliska livsmedlen för något annat ändamål.

Om medföljande intyg och/eller dokument innehåller felaktigheter eller oklarheter, ska dock livsmedelsföretagaren som fört in varorna, eller dennes ombud, beredas möjlighet att inom viss kortare tid avhjälpa bristerna innan kontrollmyndigheten beslutar om vad som ska ske med sändningen.

Provtagning och analys ska ha skett i avsändarlandet i enlighet med relevanta krav. Om så inte har skett kan den bristen inte avhjälpas genom provtagning inom ramen för offentlig kontroll i Sverige.

När det gäller bulksändningar av icke styckeförpackade varor är dock förordning (EG) nr 1688/2005 otydlig i fråga om hur stort antal prover som ska tas, varför det i

vissa fall kan vara motiverat att sådana sändningar genomgår kompletterande provtagning och analys i Sverige.

Om en sändning oförpackade varor i bulk, t.ex. en häck med skinkor, hanterats som en enda förpackad enhet vid provtagningen i avsändarlandet rekommenderar Livsmedelsverket att kompletterande provtagning sker i enlighet med följande:
- sändningens totalvikt delas med detaljernas snittvikt, vilket ger ett fiktivt antal förpackade enheter. Detta fiktiva antal används sedan vid tillämpningen av bilaga I till förordning (EG) nr 1688/2005.

Exempel 1: Detaljerna väger i genomsnitt 5 kg (frysta skinkor i en häck) och hela häcken väger 500 kg. $500 \text{ kg}/5=100$ förpackade enheter ger 50 förpackningar från vilka prover ska tas. Eftersom snittvikten är 5 kg multipliceras sedan antalet 50 med 0,5 (enligt bilaga I), vilket ger att 25 detaljer bör provtas.

Exempel 2: 400 kg i en palleteiner, oftast 6 palleteinrar per sändning. Varje detalj i en palleteiner väger ca 0,5 kg. Det ger $2400 \text{ kg}/0,5 \text{ kg} = 4800$ förpackade enheter, vilket ger 60 prover $\times 0,5 = 30$ prover.

Analysmetoder för salmonella

Analys av kött ska ske med metoder i enlighet med artikel 5 i förordning (EG) nr 1688/2005, med ändring genom förordning (EU) nr 1223/2011:

- a) EN/ISO 6579 eller
- b) NMKL metod nr 71

För prover av kött från nöt, svin och fjäderfä kan man även använda analysmetoder som validerats för kött mot de metoder som anges i a) och b), under förutsättning att de certifierats av en tredje part i enlighet med protokollet i standarden EN/ISO 16140: *Microbiology of food and animal feeding stuffs - Protocol for the validation of alternative methods*.

Information om hur kontroll av om en analys är validerad eller ej kan ske finns på Livsmedelsverkets webbplats.

Samlingsprov

Enligt standarden EN/ISO 6579 kan man ta ut tio prover à 25 g, vilka poolas till ett samlingsprov på 250 g som ska analyseras komplett.

Ägg

Livsmedelsverkets kommentar

Hönsägg avsedda för direkt konsumtion ska åtföljas av djurhälsointyg i enlighet med bilaga till förordning (EG) nr 1688/2005. Av intyget framgår att flocken som äggen härrör från har provtagits för salmonella i enlighet med förordningen. Intyget ska skrivas under av officiell veterinär eller officiell inspektör.

När det gäller ägg behöver provtagning inte utföras för sändningar som är avsedda för framställning av bearbetade produkter genom en process som eliminerar

salmonella. Då ska ovannämnda intyg, som visar att äggen är avsedda att värmebehandlas, medfölja, se bilaga V till förordning (EG) nr 1688/2005.

Omfattning

Inte något av kraven på salmonellaintyg gäller för varor med ursprung i Finland eller Norge, då dessa länder bedöms ha samma salmonellastatus som Sverige, se 8 § föreskrifterna (LIVSFS 2005:22).

Fynd av hälsofara i egenkontroll

Salmonellafynd i kött i företagens egenkontroll ska utan dröjsmål rapporteras till kontrollmyndigheten i enlighet med 37 § livsmedelsförordningen. Om kontrollmyndigheten är en kommunal nämnd ska den snarast underrätta Livsmedelsverket om fyndet.

Fyndet ska anmälas av lokal kontrollmyndighet till Livsmedelsverket genom en speciell inrapporteringsblankett, vilken finns på verkets webbplats för livsmedelsinspektörer www.livsteck.net. Livsmedelsverket ansvarar sedan för eventuell RASFF-rapportering till kommissionen.

Vid hälsofara som upptäcks i företagens egenkontroll hanteras återsändning av partier av det avsändande och det mottagande företaget. Det ska i företagets system för egenkontroll finnas fastställda rutiner för hur sådan återsändning ska gå till. Företaget kan också välja att tjänliggöra varorna genom att de släpps ut på marknaden till en köttproduktanläggning i enlighet med 30 b § LIVSFS 2005:20 och artikel 7.2 i förordning (EG) nr 2073/2005 (jmf. sid. 14).

5.2 Offentlig kontroll

9 § andra st: Rapportering av införda sändningar

”...när det är absolut nödvändigt för genomförande av icke-diskriminerande kontroll får kontrollmyndigheten begära att livsmedelsföretagare som tar emot animaliska livsmedel från andra EU-länder rapporterar till kontrollmyndigheten när sändningar tagits emot.”

Livsmedelsverkets kommentar

Om ett företag

- sällan tar emot varor, så att det är omöjligt för kontrollmyndigheten att förutsäga när leveranser finns på plats för kontroll, eller
- tar emot en specifik produkt som myndigheten avser att kontrollera, eller
- om det föreligger andra omständigheter som gör att myndigheten måste få reda på när sändningar finns på plats för kontroll,

har kontrollmyndigheten rätt att kräva rapportering av när sådana varor tagits emot. Den lokala kontrollmyndigheten fattar ett skriftligt beslut riktat till det enskilda företaget där det framgår vilken typ av livsmedel som ska rapporteras eller från vilken anläggning rapportering ska ske.

9 § tredje st: Upprepade oegentligheter

Om det uppstår upprepade problem med en vara från en viss anläggning i EU ska den lokala kontrollmyndigheten underrätta Livsmedelsverket om detta. Livsmedelsverket (kontrollstödsenheten) ska då skriva till kommissionen och till avsändarlandets myndighet och efterfråga åtgärder. När den lokala kontrollmyndigheten har underrättat Livsmedelsverket om att det finns upprepade oegentligheter får den lokala kontrollmyndigheten utöka sina kontroller av produkter från den anläggningen.

10 § första st: Livsmedel som inte är säkra

Fynd av hälsofara i offentlig kontroll

”Om kontrollmyndigheten konstaterar att animaliska livsmedel inte är säkra på grund av att de innehåller smittämne eller annat ämne som kan orsaka allvarlig fara för människors hälsa ska kontrollmyndigheten besluta att sändningen ska förstöras, åter-sändas eller hanteras på sätt som kontrollmyndigheten bestämmer.”

Livsmedelsverkets kommentar

Livsmedelspartier som inte är säkra

Av artikel 14 i förordning (EG) nr 178/2002 framgår att livsmedel inte får släppas ut på marknaden om de inte är säkra.

I 10 § livsmedelslagen anges att det, utöver vad som framgår av EU-rätten, under vissa förutsättningar, är förbjudet att släppa ut livsmedel på marknaden. Av artikel 14.6 i förordning (EG) nr 178/2002 framgår att om ett icke säkert livsmedel ingår i ett parti, en sats eller en försändelse av samma kategori eller varuslag, ska man anta att allt livsmedel i det partiet, den satsen eller den försändelsen inte är säkert, utom om man efter en utförlig bedömning inte kan finna belägg för att resten av partiet, satsen eller försändelsen inte är säker.

Behörig kontrollmyndighet kan vid behov, med stöd i artikel 54 i förordning (EG) nr 882/2004, 22 § och 24 § livsmedelslagen samt 10 § LIVSFS 2005:22, fatta beslut om t.ex. förbud mot all annan hantering än förvaring av en sändning och, om det behövs, omhändertagande.

Beslut om föreläggande eller förbud kan av kontrollmyndigheten förenas med vite enligt 23 § livsmedelslagen.

Vid fynd av hälsofara ska detta anmälas av lokal kontrollmyndighet till Livsmedelsverket genom en RASFF-blankett, vilken finns på verkets webbplats www.livsmedelsverket.se. Om det rör sig om fynd av salmonella i offentlig kontroll ska detta istället anmälas till Livsmedelsverket genom speciell salmonellarapporteringsblankett som även den finns på verkets webbplats för livsmedelsinspektörer www.livsteck.net. Livsmedelsverket ansvarar sedan för eventuell RASFF-rapportering till kommissionen.

Smittspårning

Om en livsmedelsföretagare anser eller har skäl att anta att ett livsmedel inte uppfyller kraven för livsmedelssäkerhet är företagaren skyldig att omedelbart återkalla

partiet i enlighet med artikel 19 i förordning (EG) nr 178/2002 och att informera de behöriga myndigheterna om detta.

Om ett hälsofarligt parti alltså har splittrats före det att felaktigheterna har upptäckts ska smittspårning och återkallande ske snabbt och effektivt på företagarens ansvar. Vid smittspårning kan företagaren samarbeta med den lokala kontrollmyndigheten. Denna kan i sin tur samråda med Livsmedelsverkets kontrollstödsenhet.

Beslut

Om kontrollmyndigheten konstaterar att animaliska livsmedel inte är säkra ska den alltså besluta att sändningen ska

1. återsändas
2. destrueras eller
3. hanteras på annat sätt som kontrollmyndigheten bestämmer.

1. Återsändning

Om partiet ska återsändas till avsändarlandet kan lokal kontrollmyndighet fatta beslut om återsändning till sändningens destination/mottagare av de delar av partiet som skingrats i Sverige. Gör man på detta sätt behöver man från svensk sida bara ta en enda kontakt med myndigheten i avsändarlandet vid förfrågan om retur. Lämpligt är att endast obrutna förpackningar får returneras. Förpackningar som brutits pga. provtagning av kontrollmyndigheten och därefter förseglats bör dock återsändas. Om kartonger som lagrats på annan plats än i EU-godkända lager ska återsändas ska detta framgå av den förfrågan om retur (bilaga 1 till denna vägledning) som skickas till avsändarlandets myndigheter.

Om importören efter kontakt med avsändarföretaget bestämmer sig för att partiet ska returneras ska den lokala myndighet som kontrollerar sändningens destination/mottagare, med hjälp av uppgifter från importören, fylla i en blankett för förfrågan om retur (bilaga 1 till denna vägledning). Blanketten kan undertecknas av den behöriga kontrollmyndigheten och faxas till chief veterinary officer (CVO) i avsändarlandet, alternativt faxas till den lokala kontrollmyndigheten vid avsändande anläggning. Faxnummer till medlemsstaternas CVO finns på Livsmedelsverkets webbplats www.livsmedelsverket.se. Om avsändarlandets myndighet inte accepterar blanketten från den lokala kontrollmyndigheten kontaktas Livsmedelsverkets kontrollstödsenhet som då skickar ett missivbrev.

När ett skriftligt svar om medgivande för återsändning inkommit från den behöriga myndigheten i avsändarlandet ska ev. beslut om hanterings-/saluförbud hävas och ett beslut om medgivande för retur fattas av kontrollmyndigheten. Ett medgivande om retur enbart från avsändarföretaget är inte tillräckligt. Beslutet (se exempel på beslut, bilaga 2 till denna vägledning) kan ev. vara förenat med villkor för retur, t.ex. plombering av transport eller att man medger retur enbart för obrutna förpackningar. Förpackningar som brutits pga. provtagning av kontrollmyndigheten och därefter förseglats bör dock återsändas. Ett villkor i beslutet ska alltid vara att den lokala kontrollmyndigheten i Sverige ska ha ett mottagningsbevis från avsändar-anläggningen i den andra medlemsstaten som bekräftar att partiet kommit fram inom

30 dagar från det att partiet lämnade Sverige. Ett följebrev med information på engelska (se exempel, bilaga 3 till denna vägledning) kan följa med partiet som transporthandling.

2. Destruktion

Om avsändarlandet inte medger återsändning av partiet eller om det av andra anledningar, t.ex. hälsofara, inte kan skickas tillbaka, kan man fatta beslut om destruktion av partiet. Destruktion ska ske i enlighet med Jordbruksverkets föreskrifter om hantering av djurkadaver och annat animaliskt avfall (SJVFS 1998:34). Det är Jordbruksverket som avgör på vilket sätt en sändning ska förstöras. En skrivelse gällande överföring av ansvar ska skickas till Jordbruksverket, se 3 d) nedan.

Ett alternativ till destruktion är att hantera sändningen i enlighet med punkt 3 d) nedan.

3. Hantering på annat sätt som kontrollmyndigheten bestämmer

Behörig kontrollmyndighet kan vid behov, med stöd i artikel 54 i förordning (EG) nr 882/2004, 22 § och 24 § livsmedelslagen samt 10 § LIVSFS 2005:22, fatta beslut om t.ex. förbud mot all annan hantering än förvaring av en sändning och, om det behövs, omhändertagande.

Kontrollmyndigheten kan låta företaget tjänliggöra varorna genom att de släpps ut på marknaden till en köttproduktanläggning i enlighet med 30 b § LIVSFS 2005:20 och artikel 7.2 i förordning (EG) nr 2073/2005. Detta innebär alltså att varan värmebehandlas så att risken med salmonella elimineras. Förfarandet kräver beslut om sanering av anläggning m.m. efter genomförd behandling.

Om kontrollmyndigheten bedömer att hälsofaran är av sådan art att sändningen inte är att betrakta som livsmedel ska man **fatta beslut om att varan är otjänlig som livsmedel**. Varan kommer då att definieras som animalisk biprodukt och falla under Jordbruksverkets ansvarsområde. Man skickar en begäran om överföring av ansvar för sändningen till Jordbruksverket. En kopia på skrivelsen skickas för kännedom till ägaren av partiet. Jordbruksverket avgör sedan på vilket sätt sändningen ska hanteras. Den kan t.ex. användas till produktion av djurfoder, biogas m.m.

10 § andra st: Brister i efterlevnad i andra avseenden

”Om kontrollmyndigheten konstaterar bristande efterlevnad i andra avseenden än att de inte är säkra får kontrollmyndigheten låta livsmedelsföretagaren som fört in sändningen eller dennes ombud välja mellan att destruera, återsända eller använda de animaliska livsmedlen för något annat ändamål.”

Livsmedelsverkets kommentar

Om kontrollmyndighet konstaterar att varor inte uppfyller bestämmelserna i LIVSFS 2005:22 på annat sätt än pga. att de inte är säkra, t.ex. pga. felaktiga dokument, ska myndigheten vid behov och med stöd i artikel 54 i förordning (EG) nr 882/2004, 22 § eller 24 § livsmedelslagen och 10 § i dessa föreskrifter fatta beslut om hanteringsförbud och, om det behövs, omhändertagande av partiet.

Eventuella brister får om möjligt åtgärdas inom rimlig tid, annars ska partiet återsändas, förstöras eller användas för annat ändamål. Vad som är rimlig tid får den lokala kontrollmyndigheten avgöra från fall till fall beroende på omständigheterna. Vid avsaknad av eller felaktiga salmonellintyg, se ”Brister i medföljande dokument och/eller provtagningen”, sid. 9.

11 § Kostnader

”Kostnader i samband med åtgärder enligt 10 § för att lagra animaliska livsmedel, göra dem dugliga till livsmedel, använda dem för annat ändamål, förstöra dem eller sända tillbaka dem till avsändarlandet ska betalas av livsmedelsföretagaren som fört in de animaliska livsmedlen.”

Livsmedelsverkets kommentar

Den livsmedelsföretagare som äger partiet är ansvarig för de kostnader som uppstår. Om det mottagande företaget i Sverige har upprättat avtal med det avsändande företaget med villkor som varan ska uppfylla vid införsel (t.ex. frihet från salmonella), är det en sak företagen emellan.

5.3 Animaliska livsmedel som inte får omsättas fritt inom EU

12 § Tillstånd för införsel

”För att föra in animaliska livsmedel till Sverige som inte omfattas av EU:s krav för fri omsättning krävs tillstånd från Livsmedelsverket.”

Livsmedelsverkets kommentar:

Enligt artikel 5.2 i direktiv 89/662/EEG kan mottagarlandet, om det saknas gemenskapsregler för en vara, ställa vissa krav på varan för att den ska få föras in i landet. Det innebär att om en importör vill ta in en vara som inte regleras i den gemensamma lagstiftningen, t.ex. ormkött, ska Livsmedelsverket fastställa vilka krav som ska vara uppfyllda för att införseln ska tillåtas.

13 § Förbud mot utförsel

”Animaliska livsmedel som inte uppfyller EU:s krav för fri omsättning och som importeras från tredje land för att avsättas enbart inom Sverige eller inom ett EU-land som också tillåter sådan import, får inte föras ut till något annat EU-land.”

Livsmedelsverkets kommentar:

Enligt artikel 3.3 i direktiv 89/662/EEG ska Sverige, om vi har avtal med ett tredje land om import av ett animaliskt livsmedel för vilket gemensamma importregler saknas, se till att varan enbart omsätts inom Sverige, alternativt förs ut enbart till EU-länder som också har medgivit import av varan.

När en vara som inte omfattas av gemenskapsregler förs ut till ett annat EU-land är företaget skyldigt att kontrollera att varan uppfyller de krav som mottagarlandet ställer.

5.4 Övrigt

Importörer av livsmedel ska vara registrerade hos och, vid behov, godkända av den lokala kontrollmyndigheten.